

Anmeldelser.

Hugo Matthiessen: Hærvejen. En tusindaarig Vej fra Viborg til Danevirket. (186 S. 8°. Med Billeder og Kort). Gyldendalske Boghandel — Nordisk Forlag. København 1930.

Arkæologen, Historikeren og Typografen Hugo Matthiessen har allerede tidligere skrevet Afhandlinger af stor kulturgeografisk Værdi, bl. a. den udmærkede Bog „Middelalderlige Byer“. De kulturhistoriske Problemer har ført ham ind paa et intensivt Studium af Landskabet. Det foreliggende Værk om Jyllands gamle Hovedfærdselsaare rummer en Indsigt i Jyllands Terræn, der er vundet paa mangfoldige Fodvandring og er ligesaa detailleret og dybtgaaende som det Studium af trykt og utrykt Kildemateriale, hvorpaa Fremstillingen hviler.

Det er lykkedes H. M. at gennemføre en nøje Rekonstruktion af den gamle Vejs Forløb og at paavise dens inderlige Sammenhæng med Naturforholdene, ganske særlig med Jyllands Hovedvandskelslinje. Den islandske Abbed Nicolaus, der for henved 800 Aar siden skrev en Vejviser for islandske Pilegrimme, regner 7 Dagsrejser fra Viborg til Hedeby. H. M. følger denne Anvisning; i syv indholdsrige Kapitler fører han sine Læsere de syv Dagsrejser fra Jyllands gamle Hovedstad til Vigledsdor, Danevirkes Port, hvorigennem Vejen styrede ud mod den vide Verden. Stykke for Stykke gør han den gamle Vej levende; af selve Terrænet og af det historiske og arkæologiske Materiale stiger Fortidens Jylland frem. Kæmpende eller plyndrende Hære, fromme Pilegrimme, trætte Oksehjorde faar Vejens Støv til at rejse sig. Bogen er ikke alene god Videnskab, men ogsaa stor Fremstillingskunst. Og Vejens egen Skæbne er et Drama. I den tidlige Middelalder var den Jyllands Hovednerve. Siden, da Østkystens Fjordbyer voksede frem, blev den degraderet til Studevej, Kulturen trak sig bort fra den, Byer og Kirkesogn gik tilgrunde, dyrkede Marker afløstes af Lyngheder. Endelig, i vore Dage, er Kulturen vendt tilbage, Bebyggelsen er atter vaagnet i de midtjydske Strøg langs den gamle Vej.

Denne fortrinlige historisk-geografiske Undersøgelse bør fortsættes. Danmark har andre gamle Færdselsaarer, hvis Forløb og Historie skulde udredes. Hugo Matthiessen bør engang kunne give os en Fremstilling af det middelalderlige Danmarks Vejnet.

Gudmund Hatt.

William Herbert Hobbs: Exploring About the North Pole of the Winds (16×23 cm, 376 Sider, talrige Afb.) G. P. Putnam Sons, New York 1930.

De Expeditioner til Grønland, som er foretaget af Professor Hobbs ved Michigan Universitetet, har haft til Hensigt at studere de Vindforhold i lavere og højere Luftlag, som skyldes den Anticyklon, der danner sig over Grønlands Indlandsis. At der over Indlandsisens stærkt afkølede Overflade maa opstaa højt Lufttryk med derfra udgaaende Vinde til alle Sider, har allerede været omtalt i Geogr. Tidsskr. 1902, men det var naturligvis kun meget faa lagttagelser, som Antagelsen af dette Forhold dengang havde at støtte sig paa. Senere har Prof. Hobbs samlet alle de Vidnesbyrd, som kan faas, fra Beretninger af de Forskere, som har berest Indlandsisen, og ligeledes er Sagen indgaaende behandlet i Bd. I af Værket Greenland, som er udgivet af Grønlandskommissionen. Professor Hobbs sætter imidlertid den grønlandske Anticyklon i Forbindelse med Polarfrontteorien og mener, at Centrum for det polare Vindsystem ikke er at søge i Nordpolens nærmeste Omgivelser, men i Grønland, og at de meteorologiske Forhold i Grønland saaledes skulde være dem, som i første Linje bestemmer Vejrforholdene i de tempererede Egne.

Det var for at samle lagttagelser til Belysning af disse Forhold, at Professor Hobbs foretog sine Expeditioner til Grønland. Kapitel 4 giver en Oversigt over Hobbs' Theori, medens den øvrige Del af Bogen giver en let læselig Fremstilling af Ekspeditionernes Forløb. Den første Ekspedition, 1926, var nærmest en Orienteringsrejse. Der foretoges Vindobservationer med Balloner, der, som ventet, i Regelen i de lavere Luftlag gik bort fra Indlandsisen, men i større Højde mod Isen. Ligeledes havde man en Ballon med selvregistrerende Instrumenter, som dog snart gik tabt. Den anden Ekspedition foretoges i Aaret 1927. Paa en Bakketop ved Søndre Strømfjord, som af Prof. Hobbs kaldtes Mount Evans, indrettedes en Station til meteorologiske og aerologiske Observationer, samt en Radiostation, ligeledes foretoges flere Expeditioner til Indlandsisen, af hvilke den interessanteste var den, som foretoges af Helge Bangsted midt om Vinteren. I Sommeren 1928 tog Prof. Hobbs atter til Grønland med ny Medar-